

LA MÚSICA FESTERA DES DE DINS

EL CANT POPULAR I LA TRADICIÓ DINS LA MÚSICA FESTERA

La música tradicional i els cants populars han sigut, són i seran motius d'inspiració per als compositors. És més, en moltes ocasions són els veritables pilars on es recolzen nombroses creacions musicals. Encara que no massa freqüentment, en el cas d'alguns dels nostres músics, podem apreciar un cert regust per fer servir com a material d'inici o sols com a "divertimento", el llegat de caire popular. Un d'ells, i tal vegada en el que més clarament observem aquesta tendència, es Evaristo Pérez Monllor.



Evaristo Pérez Monllor.

El cas que ens ocupa, el pasdoble *Tristezas y Alegrias* és un magnífic exemple d'aquest tipus de música. L'obra, composta l'any 1917, utilitza com a pretext una sèrie de cançons i temes tradicionals —el propi compositor ens informa a la portada del manuscrit— transformant-los, recreant-los i realitzant un vertader treball de composició. A banda del material popular, Evaristo fa un important treball de creació temàtica, que complementa —ahora que transforma— el corpus escollit com a base. La transformació —sobretot rítmicament— dels temes populars, així com la creació dels originals —generalment a partir d'elements dels anteriors— fan que l'obra pre-

sente una coherència, unitat i factura poques vegades superada en composicions d'aquest tipus.

A més de qüestions d'àmbit estrictament musical, en la dedicatòria del pasdoble ("Dedicado a mi querido hermano Camilo, como prueba de cariño y reconocimiento; recibe, estas mal pergeñadas notas, que son mis ratos de ocio, de tu hermano. Evaristo P. Monllor") observem —així ho crec— una doble intencionalitat: d'una banda, la lògica modèstia i humilitat, almenys a priori, del compositor en oferir-li una forma menor, a més "sobre cantos populares españoles" i per tant exenta

—també a priori— de creació original; i d'una altra, precisament, el fet de dedicar-li una composició que va més enllà de la pròpia funcionalitat que la forma comporta. Perquè *Tristezas y Alegrias*, com el seu nom ens pot fer sospitar, és molt més que un senzill "potpourri" en forma de pasdoble. Es tracta d'una creació que emana vivències i sentiments entre els seus pentagrames —com no podia ésser d'altra manera tractant-se d'un material d'origen popular— i que transgredeix profunda i radicalment el marc de la música per a la festa, dotant-lo alhora d'una càrrega emocional afegida. Evaristo sap perfectament que la composició que dona per acabada i signa aquell 11 d'Octubre en Madrid, és —si més no— un bon treball farcit d'emocions, de "Tristezas y Alegrias". Tal vegada és per això mateix, el millor que pot dedicar al seu germà.

Encara hui ens crida l'atenció com aquest pasdoble, i d'altres d'aquest mateix compositor on la música popular està present, ens arriba i afecta d'una forma tan especial. La raó és ben senzilla: ens trobem davant d'una obra on la inspiració i les arrels s'uneixen a un excel·lent treball compositiu. En aquest sentit, l'obra es manté dintre de l'esquema formal que li és propi, encara que el material utilitzat determina, en certa mesura, la forma de la peça.

Tristezas y Alegrias s'estructura amb una seqüència temàtica que, convenientment barrejada, dona origen al següent esquema formal: introducció, primer fort, trio i fort final amb coda.

La introducció del pasdoble ve determinada per un primer element (A) de caire popular, que el compositor transforma i desenvolupa tant temàtica com instrumentalment (tímbicament). Un petit pont format per un segon element en les maderes (B) i una poderosa fanfàrria del metall (C) tanca la introducció.

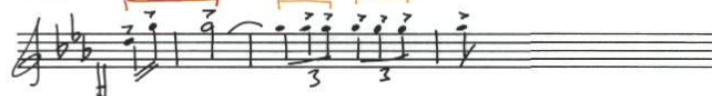
Element A



Element B



Element C



Després de la "tradicional" intervenció del bombo "a solo", el compositor ens presenta el primer tema (element D), que molt poc després ens conduirà al següent –que contrasta tant tímbrica com rítmicament– ara en la secció greu, acompanyat per un contracant en les maderes agudes (element E) on s'aprecien elements presentats amb anterioritat. Aquest tema ens portarà al primer fort, on el compositor aporta informació dels "cantos populares" utilitzats: "Trianerías" (element G) –precedit per un tema original introductorí (element F)– i com un petit pont modulant el trio, "Jota Valenciana" (element H).

La secció central (trio) està estructurada en dos parts ben diferenciades. En primer lloc el compositor presenta la cançó popular asturiana anomenada "Santa María" (element I) i després de dos intervencions de la caixa –la primera forta per acabar i la segona dolça per continuar– exposa un tema original (element J), amb elements de la introducció i de la propera secció, preparant així el segon fort.

Aquesta secció (segon fort) presenta un doble motiu per al seu estudi. D'una banda, el tema principal "Jota aragonesa" (element K) i d'una altra, el contracant en les maderes agudes que presenta quasi tant interès com el primer. En aquest contrapunt observem elements ja exposats pel compositor, així com d'altres nous que s'exposaran després. És en aquest punt on observem de forma més clara, l'ofici del nostre compositor. A banda, en un moment d'aquest contrapunt, Evaristo ens regala amb un tema –la dança d'Alcoi– que, transformant-lo, ens arriba com una breu impressió que ell qualifica de "un cachito de mi tierra" en la partitura (element L).

El final del fort s'uneix espectacularment a la presentació del següent tema –que actua com a pont a la coda– i que està basat en una "Muñeira" (element LL). D'aquest tema ja teníem referències al contracant anterior amb la cèl·lula rítmica característica d'aquesta música. El propi tema dona pas a la darrera secció d'aquesta obra (coda) amb un sol element temàtic, la melodia titulada "Canto montañés" (element M).

Amb aquesta dolça cançó pastoril, junt a uns vibrants acords finals, finalitza aquest pasdoble que, se'ns dubte, es troba entre la millor i més singular música festera que s'ha escrit.

Àngel Lluís Ferrando Morales

